

Kapitoly z dějin medicíny, farmacie a veterinárního lékařství /
 kolektiv autorů ; Radek Slabotínský, Pavla Stöhrová (eds.). --
 Brno : Technické muzeum v Brně, 2015. -- 240 stran. -- (Acta
 Musei technici Brunensis ; sv. 8)
 Anglická resumé
 ISBN 978-80-87896-17-4 (brožováno)

61(091) * 615.014(091) * 636.09(091)

- dějiny lékařství
 - dějiny farmacie
 - dějiny veterinárního lékařství
 - kolektivní monografie

61 - Lékařské vědy. Lékařství [14]

KAPITOLY Z DĚJIN MEDICÍNY, FARMACIE A VETERINÁRNÍHO LÉKAŘSTVÍ**Edice / ACTA MUSEI TECHNICI BRUNENSIS / sv. 8**

Radek Slabotínský, Pavla Stöhrová (eds.)

Autorský kolektiv:

Uršula Ambrušová, Eva Baranyiová, Jozef Blecha, Ladislav Dedek, František Dohnal, Ján Džujko, Anna Falisová, Šárka Hejlová, Antonín Holub, Jiří Jindra, Marta Jiroušková, Peter Koval, Jaroslav Květina, Erika Melichová, Eva Morovicsová, Dana Motyčková, René Novotný, Vojtech Ozorovský, Ilona Pavelková, Blanka Petráková, Jarmila Platová, Beata Ricziová, Lucia Richnáková, Václav Rusek, Kateřina Sedlická, Radek Slabotínský, Rastislav Škoda, Emilie Těšínská

Recenzovali:

prof. PhDr. Petr Svobodný, Ph.D. a doc. MVDr. Vladimír Pažout, CSc.

Klíčová slova:

medicína; veterinární lékařství; farmacie; veřejné zdravotnictví; terminologie; střední a vysoké školství; vzdělávání; osobnosti; pozůstalosti; lidové léčitelství; choroby; lázeňství; výrobní program; přístrojová technika; historie; současnost

Key words:

medicine; veterinary medicine; pharmacy; public health service; terminology; middle and high schools; education; personalities; inheritance; popular medicine; disease; spa; production program; instrumentation; history; present

Vydalo Technické muzeum v Brně**Purkyňova 105, 612 000 Brno****www.tnbrno.cz**

K vydání připravili: Mgr. Radek Slabotínský, Ph.D., Mgr. Pavla Stöhrová, Mgr. Marie Gilbertová, Eva Řezáčová

Foto: Není-li uvedeno jinak, archívy autorů.

Překlad do angličtiny: LightPoint Brno

Grafická příprava: Graficoon Brno

Tisk: Reprocentrum Blansko

Distribuce: Technické muzeum v Brně, gilbertova@technicalmuseum.cz

© **Technické muzeum v Brně, 2015****ISBN 978-80-87896-17-4**

ÚVOD	5
Z DĚJIN VĚDNÍCH OBORŮ	
Výživa skotu a ovcí na českých patrimoniálních velkostatkách v 16. až 19. století	7
Významná role zvěrolékařů při zabezpečování zdravotní nezávadnosti masa na jatkách	10
Některé významné postavy zdravotnické služby v československém legionářském vojsku a jejich další osudy	14
Účast slovenských veterinárních lékařů v SNP – Historický pohľad pri jeho 70. výročí	18
MUZEUM JAKO OBJEKT PREZENTACE A UCHOVÁNÍ PAMĚTI	
Skvosty farmaceutických exponátov vo Východoslovenskom múzeu v Košiciach	25
POZNÁMKY K DĚJINÁM PÉČE O ZDRAVÍ	
Starostlivost' o zdravie obyvateľov Nitry v medzivojnovom období	34
Dejiny zdravotníckych zariadení a zdravotná starostlivost' v Prešove v rokoch 1918–1939	44
Zubní technici a starostlivost' o chrup	58
Činnosť Ústrednej jednoty pôrodných asistentiek	66
Boj o zdravie (1926–1950) – Slovenský zdravotnícky časopis	77
Lékařská služba Hlavního rasového a osídlovacího úřadu SS	92
STŘEDNÍ A VYSOKÉ ŠKOLSTVÍ	
Pražská farmaceutická škola a její osobnosti v proměnách farmaceutického vysokoškolského vzdělávání v meziválečném období	115
Výuka chování zvířat a její proměny na dnešní Veterinární a farmaceutické univerzitě Brno	119
Slovenskí študenti veterinárstva za druhej svetovej vojny (Viedenskí študenti)	125
História a súčasnosť stredného veterinárneho školstva na Slovensku – Súkromná stredná odborná škola veterinárna v Bratislave	131
VÝZNAMNÉ POSTAVY	
František Šantavý (1915–1983) – Lékařský chemik, historik Univerzity Palackého a umělecký historik	140
Vojenský a lázeňský lékař MUDr. Antonín Štauch (1868–1946)	145
LÁZEŇSTVÍ A LÁZEŇSKÁ PÉČE	
Lázeňské místo Komorní Lhotka pod Godulou ve „Slezském ráji“ na Těšínsku	175
Vzduchoplavba v luhačovických lázních	179

LIDOVÉ LÉČITELSTVÍ, MAGIE	
Časopis Přírodní lékař a příspěvky národopisce Čeňka Zíbrta v období první světové války – Příspěvek k dějinám etnologie	185
Apotropaické predmety a magické praktiky v rukopisných receptároch zo 17. a 18. Storočia	191
PRŮMYSL A TECHNIKA	
„Obchodně je firma založena na velmi zdravém podkladě, s dobře vedenou distribucí a reklamou.“ – K historii firmy ALPA Josef Veselý Brno-Královo Pole v letech 1913–1948	200
Technické prostředky a postupy při výrobě veterinárních očkovacích látek a orální vzteklinové vakcíny	217
ABSTRAKTY	226
ABSTRACTS	232
SEZNAM AUTORŮ	239

Medicína, farmacie a veterinární lékařství patří po dlouhá desetiletí až staletí mezi dynamicky se rozvíjející vědní obory přinášející odpovědi na složité vědecké otázky kladené jak každodenní praxí, tak z oblasti teorie. Vývoj těchto oborů, který často v rámci interdisciplinárního přístupu probíhal ve vzájemné spolupráci, byl lemován výraznými úspěchy významných osobností a jejich týmů, i mnohými prohrami a často také přímo „nepřízní mocných“, která měla za následek zpomalení či přímo stagnaci rozvoje. Zdraví a nemoc člověka a zvířat jsou nedílnou součástí společenského, politického a kulturního vývoje a jako takové jsou předmětem zájmu historického popisu a bádání. Historií medicíny, farmacie a veterinárního lékařství se již v minulosti zabývaly jedinci z řad profesionálních či amatérských historiografů. Prvotní izolovanost a roztříštěnost tohoto zkoumání postupně nahradila organizovaná a systematická vědecká práce odborníků v různých institucích, kteří se za pomoci různých forem historiografických postupů a metod snažili a dodnes snaží postihnout nejrůznější kapitoly z dějin medicíny, farmacie a veterinárního lékařství. Technické muzeum v Brně se systematicky podílí na výzkumu dějin vědy a techniky a také se snaží nabízet publikační platformy pro zveřejňování výsledků a popularizaci tohoto výzkumu. Jednou z nich je ediční řada tematických kolektivních monografií Acta Musei technici Brunensis. Historie a současnost dosavadního vývoje medicíny, farmacie a veterinárního lékařství je proto také námětem další kolektivní monografie – osmého svazku této ediční řady. Obsahuje přes dvacet kapitol – původních studií rozdělených podle tematického zaměření do několika částí. Publikováním těchto výstupů se Technické muzeum v Brně snaží, aby odborníci i širší laická veřejnost mohli získat nové a zároveň prohloubit stávající poznatky z dějin vědních oborů, které jsou muzeem také dokumentovány sbírkotvornou činností. Součástí publikace jsou tak texty k historickému vývoji uvedených disciplín včetně několika významných postav, stejně jako pojednání z oblasti průmyslu, techniky a výrobního programu, kapitoly z historie odborných zdravotnických časopisů, lázeňství a odborné zdravotnické péče. Stranou nezůstaly ani poznatky ke zdravotnickému střednímu a vysokému školství a otázky spojené s odbornou či lidovou lékařskou terminologií. Tato různorodá obsahová skladba předkládané kolektivní monografie umožnila naplnit hlavní záměr editorů, tedy nechat vyniknout interdisciplinární přístup ke sledované problematice. Všem autorům širokého autorského kolektivu děkujeme za jejich práci, stejně jako odborným recenzentům za jejich cenné a podnětné připomínky.